

BRUKS.

anvisningen nr 13

Inställt besök på Bränneriet!

Tyvärr blev besöket, som var planerat till Bränneriet för att se tillverkningen av Kanonvodka och Gripsholmsvodka, inställt med kort varsel. Ni som var anmälda fick besked om detta och ni står kvar med er anmälan. När vi kan få till ett nytt besök hör vi av oss till just er som var anmälda.

Hembygdens helg på Historiska museet

Den 23-24 oktober bjuds alla medlemmar i Sveriges Hembygdsförbund till Historiska museet i Stockholm. Öppettiden är 11-17 båda dagarna. Museet har denna helg introduktion på den nya utställningen "Sveriges Historia" och som handlar om den senaste 1000 årens utveckling i Sverige – "möt kända och okända människor, föremål och miljöer". Du kan även se och själv pröva att renovera äldre fönster, studera och köpa beslag, handtag och andra byggnadsdetaljer från olika epoker. Mycket annat är på gång dessa dagar hos Historiska Museet. Ingen föranmälan behövs och entréavgiften är som på vårt eget museum – frivillig!

Film- och lyssnarafton den 26 oktober

Som du sett i höstprogrammet har vi något vi kallar för "Film- och lyssnarafton" i höst. Harry Lindblad kommer då att visa två av sina egna smalfilmer, vilka handlar om skogsavverkning och Forssa såg samt Midsommarfirande i Åkers Folkets Park. Filmerna är tagna 1961 respektive 1962. Under den andra delen – lyssnarafton – kommer vi att lyssna till några av de otaliga intervjuer som Bertil Andersson gjorde med Åkersbor under 1980- och 1990-talet. Vi avslutar med gemensam fikastund.

Arbeta i föreningens styrelse eller med annan uppgift

Är du intresserad av att delta i vårt styrelsearbete? Valberedningens arbete startar under senhösten och skulle du vilja vara med kan du kontakta någon i nuvarande styrelse (se föregående nummer av Bruksanvisningen).

Vi behöver alltid nya personer som kan hjälpa till vid olika arrangemang, så andra uppgifter än styrelsearbete finns, till exempel vid Valborg- och Midsommarfirandet. Kontakta någon i styrelsen om du är intresserad och inte deltagit tidigare.

Åkersbor berättar

Denna gång har vi under vinjetten "Åkersbor berättar" en artikel från den sedan länge nedlagda tidsskriften "Åkersbrasan". Artikeln är skriven av Lennart Pettersson efter att han intervjuat gruvfogden, Herr Granberg i Skottvång. Halva artikeln återges här, resterande del av artikeln kommer i nästa Bruksanvisning.

Ett besök hos gruvfogden Granberg

När jag bestämde mig för att skriva denna uppsats var det mycket svårt att få en lämplig rubrik, skulle jag kalla den "Från Åkers gruvor" eller "Gruvfogden berättar", bådadera tyckte jag nog skulle bli bäst, för skall man skriva om gruvorna, ja då måste det också skrivas om fogden Granberg.

Det var en typisk höstdag när jag cyklade ner till Laxne, det var disigt och regnigt i luften, vägarna uppblötta och smutsen yrde om cykelhjulen.

Snart var jag framme vid Laxne, varifrån man kände röklukten från den av Laxneborna omdiskuterade kolugnen. Långt uppe på sluttningen som sträcker sig ned mot Klemmingen, ligger Granbergs villa, med en härlig utsikt över sjön.

Herr Granberg själv tar emot mej, och vi börja genast språka om gruvor, malm och om fogden själv.

Denna vitale, snart 81 år gamla mannen, är ännu mycket spänstig av sig, trots sin ålder gör han varje dag en promenad upp till sitt arbete vid Älgsjöbackens gruva, vilket blir marschsträcka på 16 ½ kilometer. Vid gruvan klättrar han flinkt på stegarna och sköter för övrigt sina tjänstesysslor som en man i sin bästa ålder. Han presterar ett dagsverke som inte mången 80-åring kan göra efter.

Fastän han har mycket bråttom denna dag som jag besöker honom – det är rapporter till bruket och Bergskollegiet som skall fullständigas – gör han sig mycket god tid till att visa sina kartor och sin fascinerade skådesamling av olika mineraler och bergarter. Samlingen innehåller ungefär 150 olika stuffer. (Stuff kallas obearbetade provstycken av mineral eller bergarter.) Med kär och varlig hand plockar hr Granberg bland de olika etikettprydda styckena. En del från Ryssland, som hans son hemfört från Uralbergen, när han var där år 1914, och anförde en del svenska arbetare, det är malmstuffer som innehålla nästan 100 %-igt koppar. Där finns mangan från Bhölets gruvor, denna stuff är stor och det är mycket intressant att se de system av kristaller, ytan liknar mycket ett fjällandskap i miniatyr, och den är av stort värde för vetenskapen, den är eftertraktad av Riksmuseet, men är honom allt för kär för att han skall sälja den. Vidare visade han guld från Timmins, Ontario, Kanada, och något som hette Thaumazit, som innehåller svavelsyrad-, fosforsyrad- och kolsyrad kalk i ungefär samma proportioner, mineralet består av kantiga stänglar som vid påträffandet i berget äro mjuka som vax, men om en stund bli mycket spröda. Granberg talade om, inte utan en viss stolthet, att Skottvångs gruva är en av fyra platser i hela världen, som äro kända såsom fyndorter för Thaumaziten. De tre övriga platserna äro, två ställen uppe i Sulitelma samt ett ställe i Nordamerika.

Detta var några av de många intressanta stuffer som vår fogde har i sin ägo, många andra skulle vara värda att omnämnas, men av utrymmesskäl får jag lov att begränsa mig till de nämnda.

En egen karta över Skottvångs gruva, som är hans speciella skötebarn, visar han mig, de många gruvhålén äro där utsatta. Det största av dem är Porthålsgruvan, den går lätt att avläsa på kartan, de lodräta djupet ned till schaktbotten är 260 meter, men det s.k. dondjupet är 330 meter.

Artikeln, som fortsätter i nästa nummer av Bruksanvisningen, är undertecknad av ”L. Pettersson”. L. står för Lennart. Vem är då denne Lennart Pettersson???

Jo, han är sedan födseln Åkersbo, hela sitt yrkesverksamma liv återfanns han vid Krutbruket, han är i dag över 91 år och bor med sin Kerstin i Raden vid Krutbruket. Han har alltid bott i detta område, en gång har han flyttat som vuxen. Han var Åkers Hembygdsförening förste ordförande och han heter sedan många år Leonard Ulvede.

Tack Leonard för din trevliga och intressanta artikel!